

Bu da denetim görevini ciddiye alan şirket ve denetçilerin işini zorlaştırmaktadır.

3194 Sayılı İmar Kanunu içinde Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) kavramı vardır. Yapı denetimi dışındaki iller hala TUS'lar tarafından denetlenmektedir. Ancak bu şekilde de denetimlerin doğru yapılmadığı herkes tarafından bilinmektedir.

Yıllarca başta TMMOB birimlerinin yapmak istediği proje denetimine ve TUS uygulamasına gereken önemi göstermeyen kurumlar bizzat felaketlerin sorumlusu durumuna düşmektedirler.

Doğu Marmara depremlerindeki can ve mal kaybı gerekçe gösterilerek mimar ve mühendisler suçlanmış ve hepimizin hayatını ilgilendiren kamusal bir hizmet olan yapı denetimi sağlıklı yapılamamıştır. Tamamen yapı sahipleriyle pazarlık esasında şekillenen yapı denetim süreci mevzuata uygun evrak tamamlamaya dönüşmüştür.

Yapı sahibi; yapısını denetleyecek şirketi kendisi seçmektedir ki bu da denetimin bağımsızlığı felsefesine aykırı bir durum oluşturmaktadır. Bu nedenle, denetçi ve kontrol elemanı mimar ve mühendisler görevlerini yapamamaktadırlar.

Kamuya ve TOKI'ye ait binaların nasıl denetlendiği tam olarak bilinmemektedir. Deprem, sel vb. felaketlerde en çok kamu binalarının zarar görmesi, sağlam yapılmaması ve doğru denetlenmemesi düşüncesi oluşturmaktadır.

Yapıların tekelleştirilerek TOKI tarafından yapılması yapı müteahhidi, yapı denetim şirketleri ve buralarda çalışan denetçi ve kontrol elemanı; mimar ve mühendisler ile SMM olarak çalışan mimar ve mühendislerin işlerinin azalmasına veya işsizliğine de neden olmaktadır.

Yapı sahibi ile denetçi kuruluşun ticari ilişkisine endekslenmiş bir denetim(sizlik) süreci, en çok denetçi ve kontrol elemanı olarak istihdam edilen mimar ve mühendisleri mağdur etmektedir. Yapı denetiminde düşük ücretlerle sadece inza atmaya zorlanan üyelerimizin haklarının korunmasında büyük sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Her ne kadar yapı denetim yasası kapsamı dışındaki illerde, fenni mesuliyet için de bu alan tanımlanmış olsa da bu uygulama doğru değil ve sağlıklı bir kontrolü engeller. Denetlenecek bu büyük alan yetmezmiş gibi yeni yönetmelikte minha uygulaması getirilerek, denetçi elektrik mühendislerinin denetleyecekleri şantiye sayısı daha da artırılmıştır. Bu durumdan sonra Yapı Denetim Şirketleri denetçilerin sayısını azaltmaya başlamış ve ücret konusunda da denetçinin pazarlık hakkı ortadan kaldırılmıştır.

Ancak 4708 sayılı kanunun uygulandığı yerlerde araya birde yapı denetim şirketleri girmiştir. Kimin yetkisi nereye kadar, sorumluluklar nasıl paylaşıyor belli değildir. Diğer disiplinlerden farklı olarak elektrik mühendisliği alanında yaşanan bu sorun bugüne kadar çözülmüştür. Yapı denetim şirketleri bünyelerinde çalışan denetçi ve kontrol elemanı

mimar ve mühendislerin, denetim işini gereği gibi yapabilmeleri için ihtiyaç duydukları teknik ve ulaşım hizmetlerini yeteri kadar sunmamaktadırlar. Bu da denetimin doğru yapılmasına engel olmaktadır.

Yeni yönetmelikte, doğru bir iş yapılarak belirli iş bölümlerinde kontrol formlarının doldurulması zorunlu hale getirilmiştir. Ancak bu formlarda mimari, inşaat, mekanik ve elektrik tesisatı ile ilgili konular bir bütün halinde hazırlanmış, denetçiler uzmanlık alanı dışındaki bu formları da imzalamak zorunda bırakılmıştır.

Yönetmelikte, yapı yüklenicisi ile yapı sahibi, şantiye şefi ile yapı yüklenicisi arasında yapılacak sözleşme koşulları ve örnek sözleşme metni bulunmaktadır. Yönetmelik bu haliyle zaten yapı denetim şirketlerini, yapı denetim bedellerini belirleyerek korumaktayken, yapı denetçilerinin ücretlerinin ve özlük haklarının korunmasına yönelik herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Yönetmelikte yapı denetim şirketi ile denetçi, kontrol elemanı ve yardımcı kontrol elemanı arasında, çalışma saatleri, ücret, görev ve sorumlulukları içeren bir sözleşme akdedileceği belirtilmektedir.

Bu konuda şubemizce bir çalışma yapılmış ve yapı denetim şirketi ile denetçi ve kontrol elemanları arasında yapılacak bir sözleşme metni hazırlanmıştır. Bu sözleşme uygulanmalıdır. Ek'te Yapı denetim sürecinde yer alan mimar ve mühendislerin; yapıyı yasa ve yönetmeliklere göre denetlememesinden dolayı Bakanlık tarafından yapılan soruşturmalar sonucunda, yasa gereğince hakkında işlem yapılması için üyesi olduğu meslek odasına bildirimde bulunulmaktadır.

Bu işlemleri değerlendirdiğimizde, mimari ve inşaat uygulamalarından kaynaklanan bir takım yanlış uygulamalar sonucunda elektrik mühendisi denetçilere yapı denetim görevinden yasak gelebilmektedir. Bu formlar farklı meslek dallarına uygun olarak ayrı hazırlanmalıdır.

Bu formları hazırlayan heyette, her meslek dalından uzmanlar bulunursa daha sağlıklı değerlendirmeler yapılabilir.

5 Şubat 2008 tarihli Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde daha önce tanımlı olmayan şantiye şefliği konusu var. Doğru bir uygulama olarak değerlendirilecek bu konu ne yazık ki istenen amaca hizmet edebilecek nitelikte değildir. Yönetmelikten sonra çıkan genelgelerle şantiye şefinin proje sorumlusu da olabileceği belirtilmiştir. Oysaki şantiye şefliği tam gün çalışılan bir iştir ve şantiye şefliği yapan bir mimar veya mühendisin başka bir işte çalışması uygun değildir. TMMOB Meslek Odaları Serbest Mühendislik Müşavirlik (SMM) Belgesi sahibi mimar ve mühendis, SMM Yönetmeliğine göre başka bir işte çalışamaz.

3194 sayılı İmar Yasası'nın kimi maddelerinde değişiklik yapan 5940 sayılı Yasa 17 Aralık 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı. Bu Yasanın 28. Madde'sinde yapılan düzenlemeyle yapı işlerinde şantiye şefi bulundurulması zorunlu hale gelirken, bu görevi mimar ve mühendisler üstlenecektir. Fenni mesuliyetin mimar ve mühendislerce yürütüleceği ve fen adamlarının yardımcı teknik görevli olarak bu sürece dahil olacağı belirtilmiştir.